

ÖZET: Banka ATM'lerinin kent estetiği açısından değerlendirilmesi hakkında.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-14399437-622.02-3296498

28.03.2022

Konu : (GÖRÜŞ) Banka ATM'lerinin Kent Estetiği Açısından
Değerlendirilmesi Hk

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : ... Belediye Başkanlığının 28.06.2021 tarihli ve 20412 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile; bankaların, bankacılık işlemlerinin hızlı ve kolay bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla, özel maliklerden bedelleri karşılığı kiralama ve/veya taraflar arasındaki protokol hükümleri kapsamında, nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu caddeler üzerinde otomatik para ödeme makinaları (Automatic Teller Machine- ATM) kurdukları, ATM'lerin kurulduğu yerde imal edilmemiş olduğu, blok olarak montajlı bir şekilde naklen getirilen ve zemin tesviyesi yapıldıktan sonra üzerine konulan taşınabilir nitelikte olduğu, şehir genelinde Belediyenize ait yerler dışında özel mülklere arsa, binaların çekme mesafeleri içerisine vb. gibi yerlere kurulum yapılarak, yaya ve trafik akışının engellendiği, kent estetiği açısından görsel kirlilik oluşturduğu hususlarından bahisle, ilçe sınırları içerisinde bankaların özel mülklere koyacakları ATM yerleri için belediye meclisi kent estetik komisyonundan görüş alınarak yapılması, kent estetiğine uygun yaya ve trafik akışını engelleyecek hususların değerlendirilerek; belediye kent estetik komisyonunun uygun görüş vermediği noktalara izin verilmemesi konusunda uygulama yapılmasında herhangi bir sakınca olup olmadığı hususunda Bakanlığımızın görüşü talep edilmektedir.

Bakanlığımız Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünün 11.03.2022 tarihli ve 3039464 sayılı yazında;

"... 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5 inci maddesinde yapı, karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yer altı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesisler şeklinde tanımlanmıştır.

Bu kapsamda mimari bir tasarım ve teknik hesaplama gerektiren ve yapım, montaj ve zemine apliance edilme işlemleri gereğince inşai faaliyete konu edilebilecek mekânlar ya da mimari elemanlar yapı niteliği taşıdığından, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 20, 21 ve 22 nci maddelerine göre yapı ruhsatı alınarak tesis edilmesi gerektiği;

Herhangi bir temel, kaide üzerine oturmayan, kapalı mekân teşkil etmeyen ve inşai faaliyete konu olmayan, blok olarak montajlı bir şekilde naklen getirilen, seyyar ve elektrikli cihaz niteliğindeki bankamatik cihazlarının ruhsat gerektiren yapı niteliğinde olmadığı, ancak bina cephe kaplamasını veya mevcut cephe görünüşünü değiştirecek şekilde ATM'lerin bina cephesine monte edilmesi durumunda, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin 55 inci maddesinin (8) no.lu fıkrası kapsamına binadaki tüm kat maliklerinin muvafakati alınmak suretiyle, değişikliğin esaslı tadilat kapsamında ruhsat alınarak yapılması gerektiği değerlendirilmekte olup;

3194 sayılı İmar Kanununun 20 nci maddesinde yapıların; imar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılacağı, 21 inci maddesinin dördüncü fıkrasında;

belediyeler veya valiliklerin mahallin ve çevrenin özelliklerine göre yapılar arasında uyum sağlamak, güzel bir görünüm elde etmek amacıyla dış cephe boya ve kaplamalarını tayin etmeye yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin 26 maddesinde; "(1) İdareler; tasarrufu altındaki yol, meydan, otopark, park, yaya bölgesi, kaldırım gibi yerler ile bunlar üzerindeki kamu hizmetlerinin yürütülebilmesi için, TSE standartlarına ve ilgili mevzuatına göre;

...
c) Topluma açık yerlerde ihtiyaçların karşılanması amacıyla; büfe, mescit, para çekme makinesi, telefon kulübesi, tuvalet, çeşme ve benzeri tesislerin kurulmasına ilişkin iş ve işlemleri yürütmekle, ... yükümlüdür." hükmüne yer verilmiştir.

Bakanlığımızca ilgi (a) 'Görüntü Kirliliği' konulu 19.12.2014 tarih ve 2014/26 no.lu Genelge yayımlanmış olup; mevcut ve yeni yapılaşmalarda, yol büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri güzergahlarında ve kaldırımlarda görüntü kirliliğinin önüne geçilebilmesi ve kentlerimize görsel kimlik kazandırılması amacıyla tedbirlerin alınması, alınan tedbirler kapsamında gerekli düzenlemelerin yapılması, düzenlemeler kapsamındaki yapılaşmaların denetlenmesi ve yapılara düzenlenen belgelerin bu kapsamda alınan kararlar doğrultusunda gerçekleştirilmesi talimatlandırılmış olup;

Yayaların ve engellilerin ulaşımı ile araç sürüşü güvenliğine ilişkin; kaldırım ve yol boyu uygulamalarında, fiziksel erişimle birlikte görsel erişimi engelleyici uygulamaların da yapılmaması; engellilere yönelik olarak ilgili mevzuat ve standartlar göz önüne alınarak erişimin ve yaya güvenliğinin sağlanması vb. hususlara yer verilmektedir.

Bu itibarla; mevcut bir yapının cephesinde, gerek Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde belirlenmiş usul ve esaslara göre ilgili idarelerin bünyesinde oluşturulmuş kurulun kararlarına; gerekse Büyükşehir Belediye Kanunu, Belediye Kanunu ve ilgi (a) Genelgemizdeki hususlar da göz önünde bulundurulmak suretiyle, çevrenin karakteri ve mevsim koşullarına göre ilgili idare meclisince alınmış kararlara yönelik uygulamaların sorumluluğunun ilgili idaresinde olduğu ..."

ifade edilmektedir.

Bakanlığımız Mekansal Planlama Genel Müdürlüğünün 30.12.2021 tarihli ve 2134450 sayılı yazında;

"... Söz konusu otomatik para ödeme makinalarının (ATM) imar planları ile belirlenmiş donatı alanlarını, yaya ve trafik akışını etkilemeyecek şekilde yapılması gerektiği değerlendirilmekte olup, bu kapsamda, bankaların özel mülklere koyacakları ATM makine yerleri için Belediye Meclisi Kent Estetik komisyonundan görüş alınmasında herhangi bir sakınca bulunmadığı ..."

ifade edilmektedir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 19.06.2018 tarihli ve 2016/655 Esas, 2018/3220 Karar sayılı Kararında;

...
Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden; ATM'lerin (elektronik işlem cihazlarının) bir banka şubesine bağlı makina olup, işyeri ya da şube olarak değerlendirilemeyeceği anlaşılacakla birlikte; gerek Belediye Kanununda ve işyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te, gerekse ilgili diğer mevzuat hükümlerinde, ATM'lerin kurulmasından önce belediyeden izin alınmasının zorunlu olduğu yönünde açık bir düzenlemenin de bulunmadığı görülmektedir.

Bununla birlikte; ATM'nin bulunduğu yerde kent estetiği, trafik güvenliği, çevre düzeni ve çevre sağlığı vb. açısından bir sakınca görülmesi ve bu durumun ortaya konulması halinde, belediyenin söz konusu ATM hakkında Belediye Kanunu'nun 15. maddesiyle tanınan yetki ve imtiyazlar çerçevesinde yaptırım uygulama yetkisi bulunduğunun kabulü gerekmektedir. Ancak

bu hususun, ATM'lerin kurulması konusunda, belediyeden önceden izin alınması sonucunu doğurmayacağı da açıktır.

Somut olayda, tüm bu hususların yanı sıra, davalı idarenin, uyuşmazlık konusu ATM cihazlarının kent estetiğini, çevre ve çevre sağlığını, trafik güvenliğini bozduğu yönünde somut bir tespiti bulunmadığı hususu da dikkate alındığında, izin alınmadan kurulduğundan bahisle 15 gün içinde kaldırılmaları yönünde tesis edilen dava konusu işlemlerde ve dayanağı meclis kararında hukuka uyarlık görülmemiştir.

... ” denilmektedir.

İlgili mevzuat hükümleri, yargı kararları ve görüş yazıları birlikte değerlendirildiğinde; bankaların, özel mülkiyete tabi taşınmazlara koyacakları ATM'lerin, imar planları ile belirlenmiş donatı alanlarını, yaya ve trafik akışını etkilemeyecek şekilde yapılması gerektiği değerlendirilmekte olup ATM'nin bulunduğu yerde kent estetiği, trafik güvenliği, çevre düzeni ve çevre sağlığı vb. hususlar açısından bir sakınca görülmesi ve bu durumun ortaya konulması halinde, belediyenin söz konusu ATM hakkında 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesiyle tanınan yetki ve imtiyazlar çerçevesinde yaptırım uygulama yetkisinin bulunduğu ancak ilgili mevzuat hükümlerinde belediyeden önceden izin alınmasına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Turan KONAK
Bakan a.
Genel Müdür

Dağıtım:

Gereği:

... Belediye Başkanlığına
(Emlak ve İstimlak Müdürlüğü)

Bilgi:

... Valiliğine
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)